

Załącznik:

Komisja Rodziny i Polityki Społecznej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
Opinia

do opublikowanej przez Komisję Europejską „Zielonej księgi na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie” COM (2010) 365

Komisja Rodziny i Polityki Społecznej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej po zapoznaniu się z „Zieloną księgą”, a także ze stanowiskiem Rządu RP w sprawie „Zielonej księgi” przyjęła następujące stanowisko:

1. Komisja Rodziny i Polityki Społecznej w zasadniczych kwestiach zgadza się ze stanowiskiem rządu RP. W szczególności uważamy za konieczne zmianę sposobu naliczania długu publicznego, tak aby środki gromadzone na wypłatę przyszłych emerytur w części kapitałowej systemu emerytalnego nie były zaliczane do tego długu. Jeśli Komisja Europejska w „Zielonej księdze” zachęca do reformy systemów emerytalnych, to nie powinna jednocześnie podtrzymywać dzisiejszej metodologii liczenia długu publicznego, która w ocenie wielkości długu stawia kraje reformujące swoje systemy w gorszej sytuacji. Ponadto popieramy postulat Komisji Europejskiej zawarty w „Zielonej księdze”, aby poprawić monitorowanie domyślnych (w przyszłości realnych i dających się określić) zobowiązań systemów emerytalnych.
2. „Zielona księga” nie dość wyraźnie uwypukla, że to coraz większe i konieczne transfery dochodów podatkowych do systemów emerytalnych są główną przyczyną nadmiernych deficytów państw członkowskich Unii Europejskiej. Równoważenie finansów systemów emerytalnych ma zatem pierwszoplanowe znaczenie dla realizacji zobowiązań Paktu na rzecz stabilności i wzrostu. Dotyczy to nie tylko bieżącego budżetu, ale przede wszystkim budżetów przyszłych. Stabilność budżetów państw członkowskich UE musi być widziana nie tylko w perspektywie krótkookresowej, ale także w optyce zobowiązań długoterminowych. Uważamy, że wzbogacenie Otwartej Metody Koordynacji o platformę monitorującą byłoby przedsięwzięciem pożytecznym dla wszystkich, jeśli uwzględniłoby bieżącą i przyszłą sytuację systemów emerytalnych w powiązaniu z oceną i prognozą sytuacji budżetów państw członkowskich UE.
3. Jednym z postulowanych sposobów równoważenia finansów systemów emerytalnych jest podnoszenie wieku emerytalnego. Polska w wyniku reformy (redukując przywileje emerytalne) podniosła ten wiek o pięć lat i wymierny efekt tej decyzji będzie w najbliższych latach widoczny. Dalsze reformowanie systemów emerytalnych, na przykład poprzez podniesienie wieku emerytalnego, w tym zrównywanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn, jest jednak bardzo niepopularne społecznie. Warto, aby Unia Europejska rozważyła wspieranie wprowadzania rozwiązań amortyzujących społeczną dolegliwość takich reform, co zachęcałoby państwa członkowskie UE do śmielszych posunięć. Dotyczy to również ewentualnego mechanizmu automatycznego wiązania ustawowego wieku uprawniającego do emerytury z przeciętnym przewidywanym czasem życia.
4. Polska nie lekceważy zagrożeń wynikających z przenoszenia części składek do systemu kapitałowego. Przygotowywane są rozwiązania mające na celu podniesienie efektywności i bezpieczeństwa systemu emerytalnego w części kapitałowej. Rozważane są możliwości zwiększenia swobody wyboru w ramach systemu emerytalnego. W tym kontekście postrzegamy pozytywnie sugestie, aby państwa członkowskie UE doskonalily systemy informacyjne, aby umożliwić przyszłym emerytom racjonalne wybory i zachęcać do oszczędzania na starość. Unia Europejska mogłaby pomóc w opracowaniu ram takiego systemu informacyjnego.
5. Powyższa kwestia wiąże się z problemami, jakie dla wewnątrz europejskiej mobilności pracowniczej powoduje nieprzystawalność podstawowych systemów emerytalnych. Bilateralne umowy międzynarodowe nie rozwiązują wszystkich problemów z tego wynikających. W dalszym ciągu pracownicy podejmujący pracę w innych krajach nie są w stanie przewidzieć skutków tego kroku dla swojej emerytury.
6. Komisja Rodziny i Polityki Społecznej uważa, że na przykład środki z Europejskiego Funduszu Społecznego powinny być, także w nowej perspektywie finansowej, przeznaczane na programy utrzymujące osoby starsze w zatrudnieniu, dzięki dostępowi do szkoleń, stażów i przekwalifikowań. Programy te powinny być dostosowane do możliwości percepcyjnych i stanu wiedzy osób w wieku 50+. EFS powinien być również nastawiony na wspieranie reform systemów

opieki długoterminowej. Nowoczesne systemy wsparcia osób niesamodzielnych to nie tylko poprawa bezpieczeństwa osób sędziwych, ale także szansa na wygenerowanie ogromnej liczby miejsc pracy dla osób w wieku okołoemerytalnym (głównie dla kobiet), co w oczywisty sposób będzie miało pozytywny wpływ na poprawę bezpieczeństwa systemów emerytalnych oraz adekwatność świadczeń emerytalnych dla osób w specyficznej sytuacji na rynku pracy (głównie dla kobiet). W Europejskim Roku Aktywności Osób Starszych 2012 należy promować najlepsze praktyki krajów członkowskich w zakresie promocji zatrudnienia starszych pracowników, w tym zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwach.

Komisja Rodziny i Polityki Społecznej Senatu RP uważa, że „Zielona księga” prawidłowo definiuje wiele problemów w systemach emerytalnych, ważnych dla wszystkich państw członkowskich i całej Unii Europejskiej. Oczekujemy, że po zakończeniu konsultacji Otwarta Metoda Koordynacji zostanie wzbogacona, co przyczyni się do bardziej zobiektywizowanej oceny, stabilizacji i zwiększenia przystawalności systemów emerytalnych w UE. Będzie to miało nie tylko pozytywny wpływ na adekwatność, bezpieczeństwo i stabilność świadczeń i systemów emerytalnych lecz przede wszystkim na równowagę budżetową państw członkowskich UE oraz zwiększenie ich możliwości rozwojowych.